2019. november 23. - **Aki megelőzte a korát: II. Rákóczi Ferenc - II. rész**

A Rákóczi-szabadságharcot követően egyes emlékek szerint a hegyvidéki ruszin családoknál évtizedekig szokásban volt, hogy a vacsoránál eggyel több terítéket helyeztek az asztalra, ha hazatérne a vezérlő fejedelem. Ahogy egyedülálló ez a hűség, úgy Rákóczi nemzetiségi politikája is kivételes volt, mivel a fejedelem nemcsak a magyarságot, de a nemzetiségek jelentős tömegeit is zászlaja alá tudta vonni.
Rögtön a szabadságharc kitörésekor megértette, hogy a függetlenség céljai kivívásához, egy új Magyarország megteremtéséhez szükség van az ország minden népére. Leglelkesebb hívei, a javarészt Rákóczi-birtokokon élő ruszinok a zászlóbontástól a fegyverletételig mindvégig kitartottak mellette, nem véletlenül nevezte őket a fejedelem leghűségesebb népének (gens fidelissima).
Pedig Bécs mindent megpróbált, a ruszinok élére kívántak helyezni püspöknek egy bizonyos Hodemarszkit, aki azt a feladatot kapta, hogy fordítsa szembe a ruszinokat Rákóczival, ígérje meg nekik, hogyha fellázadnak ellene, akkor olyan szabadságjogokat kapnak, mint a rác határőrök. A ruszin nép azonban eltántoríthatatlanul nagyobb részben Rákóczi mellett maradt. Olyannyira, hogy Rákóczi halála után 3 évvel, 1738-ban a munkácsi uradalom területén zajló forrongások idején, amelyek az elnyomó adók ellen emeltek fegyvert, Rákóczi visszatéréséért imádkoztak.
Felső-Magyarország népeit a korban csaknem egységesen a hungarus-tudat, a magyar állammal való azonosulás jellemezte, a tótok A tótok közül is szép számban sorakoztak fel Rákóczi zászlaja alatt a Habsburg-hatalom ellenében. Már csak azért is, mert amíg a Felvidéket kevéssé érintette a törökdúlás, addig sokkal inkább megviselte az I. Lipót-féle abszolutista elnyomás. A tótok még népdalaikban is sokáig őrizték a kuruc néphagyományt, példaként álljon itt egy magyar fordításban:

Mikor megyek a kuruc háborúba, háborúba, háborúba,
Kardot kötök a bal oldalamra, oldalamra, oldalamra.

Ha engem abban a háborúban megölnek, megölnek, megölnek,
Akkor vörös palásttal engem befödnek, befödnek, befödnek.

Ami az elszórtabban élő németséget illeti, amíg a felvidéki szászok szívesen csatlakoztak a függetlenségi háborúhoz, addig az erdélyiek inkább távol tartották magukat tőle. Ugyanakkor az erdélyi oláhok közül is sokan odagyűltek Rákóczihoz, aki 1703-ban kiáltvánnyal fordult Erdély nemzetei felé, proklamációjában a magyar államférfiak közül elsőként szólt az „oláh nemzet”-hez is. A Mercurius 1710. februári számában a kurucok egyik oláh (vlach) hadvezéréről is olvashatunk: „A Csáky csalárdsága révén nemrégiben a németeknek átadott hadadi várkastély felderítésére kiküldött Balica nevű vlah ezredesünk a vele szembekerült ellenséges katonaságot sikeresen megszalasztotta a vár alatt, közülük száznál többet levágtak és húsz foglyot is ejtettek, akiket innen Ecsedre vittek.”
Számos oláh jobbágy csatlakozott a felkeléshez – elsősorban a hadakozásért cserébe kapott teherkönnyítésért – Fogarasföldről, Hunyadról vagy Máramarosból. Részvételükben döntő volt felekezeti hovatartozásuk, mivel sokkal inkább csatlakoztak az 1690-es vallási uniót elfogadó

görög katolikusok, mint az azt ellenző ortodoxok.
A ruszinok, tótok, oláhok többségének a megnyerése mellett akárhogy próbálkozott Rákóczi, a délszláv népeket már nem tudta a maga oldalára állítani. A horvátok esetében alapvető problémát jelentett, hogy a császár oldalán hadakozta végig a szabadságharcot Pálffy János, az önálló Horvátország bánja, és ez alapjaiban meghatározta a horvátok hozzáállását a függetlenségi háborúhoz.
A rácokkal való konfliktusoknak pedig már több évtizedes múltja volt ekkor: egyrészt a letelepült, földművelő magyarokat sokszor károsan érintette a rácok helyváltoztató, állattartó életmódja, másrészt I. Lipót még 1703 előtt megnyerte őket magának. A Habsburg uralkodó ugyanis a török kiűzését követően tovább kívánt hódítani a Balkánon, és ebben komolyan számított a rácokra e, amiért kiváltságokkal halmozta el őket: különálló tartományban élhettek, vajdát és bírát választhattak maguknak, sem a királynak, sem az egyháznak nem fizettek adót, jelentős adókedvezményeket kaptak, továbbá a katonai beszállásolás alól is mentesültek.
Mindezek ellenére Rákóczi többször is megpróbálta őket a szabadságharc oldalára állítani, először 1703. augusztus 9-én adott ki felhívást székelyhídi táborában, amelyben megígérte nekik eddigi kiváltságaik megtartását, ha fegyvert fognak a hazáért. Felhívását Rákóczi úgy fejezte be, hogyha nem állnak melléjük a rácok, akkor „minden könyörületesség nélkül öletjük, vágatjuk, sőt a gyermeket is kardra hányatjuk” – ami az oszmán kornak a rácok által még a XX. században is űzött gerilla-harcmodorát kiválóan érzékelteti.
A Kárpát-medencei népek összefogására mégsem találunk a fentiekhez fogható példát a későbbiekben. Éppen ezért komoly eredmény, hogy a szabadságharc a maga oldalára tudta állítani a ruszinokat, a tótokat, de az oláhok jelentős részét is, egyedül a délszláv népek fordultak szembe a vezérlő fejedelemmel.

Märle Tamás